

K problematice prezentace výtvarného umělce z hlediska vlastní zkušenosti

Jan Karpíšek

Toto téma je pro mě celkem významné, protože omezení vyplývající ze závislosti zabývat se sebe prezentací považuju za vážnou překážku v duchovní práci a tvůrčí činnosti. Lpící mysl otrávená představami obecně je odsouzena k utrpení a to je stav, kterému se ve světě všichni vyhýbáme seč můžeme, i když skutečnost je spíš taková, že život je utrpení. A tak následujme osmidílnou stezku a dosáhneme nirvány, chtěl bych říct, ale snad to nebude tak vážné pane Karpíšku. No určitě ano a mnohem vážnější.

V podstatě právě Zakladatel osmidílné stezky nepřímo podal vyčerpávající vysvětlení proč a jaké pojetí sebe prezentace je strastné, přinášející utrpení. Je to lpění na jáství, které je ale jen preludem, omylem složeným ze samých ne-já složek. Mistři džňánajógy, jako Ramana Maharši, Nisargadatta Maharadž a další to vidí ještě trochu jinak, i když vlastně velmi podobně. Říkají, že kdo nedělá átmavičáru (nevěnuje se sebedotazování, zkoumání absolutního Já, neprovádí meditaci položení pozornosti na pozornost aby zničil pozorovatele a dosáhl trvalého samádhi) dělá lókavičáru (věnuje se zkoumání světa) a tím se nakonec stává předmětem svých myšlenek tak se nakonec nemůže divit, že odpadl od Skutečnosti a ztotožněn s projevem trpí v proměnlivých poryvech neskutečného závoje Máji, iluze. I moje zkušenost tyto pohledy na věc podporuje. Je to peklo. Někomu může být sympatické vzít to pokročile a zprudka to osmahnout na pánvi humoru. Kéž by to šlo. A nejde? Anebo se vytancovat a pěkně zkouřený naházet obrazy, které mě tíží, z mostu do řeky. Za tuhle radu budu bráchovi Petrovi Š. navěky vděčný, i když jsem jeho skvělý nápad nikdy neměl sílu uskutečnit. Zatím. Atd. že ano. Myslíš, že se tenhle text nestává opět nástrojem sebe prezentace? Ať si. Kdyžtak ho smahnu a bude klid. Jen ať je to venku. Leze to ze mě tak co mám dělat, vždyť potlačení vede jen k pozdější explozi. Ok.

Duchovní umělec, ideál ke kterému lnu, se nepotřebuje prezentovat vůbec. Je mu jedno, jestli jeho obrazy někdo koupí, jestli dostane nějaké ocenění (třeba Cenu Jindřicha Chalupického), stane se známým a uznávaným ve společnosti a tím tržní cena jeho děl poroste. Duchovní umělec tvoří protože je to jeho přirozenost ale vlastně ani tvořit nepotřebuje, všechny vlny své mysli, touhy a představy vidí jako nepodstatné vlny, prožívá se mysticky jako vědomí a bytí, je sjednocený s absolutnem. Duchovní umělec je svobodný. Pochopil, že naše realita, svět a dění v něm který vnímáme smysly je jen nepatrný střípek celku, že není tak úplně jasné co si představujeme, třeba o sobě a své roli a své cestě a úloze, co je vlastně manipulace našich sociálních vzorců, vysokého

mocenského managementu a naší karmy a co skutečnost. Došlo mu že jsou jednodušší cesty ke spokojenosti než poslouchat vnuknutí svého mozku, lačného po dalších dávkách endorfinů, vyplavených po dosažení cíle, třeba po dosažení limitu skladových zásob té nové ledničky v akci, nebo čehokoli jiného.

Ta jednodušší cesta je bez lítání po obchodácích jakéhokoli typu to jen tato metafora dovoluje si představit. Její dosažení cíle nejsou závislá na tom, jestli mají otevřeno nebo zavřeno, protože se přidržuje toho, co je stálé, dvířka do nitra nejsou zavřená nikdy. Hú, trochu to odlehčete nebo se propadnu hanbou.

Představy představy, před jakými stavy to jen postáváte, vy představy.

Stavy stavy, co mě do vás jen dostalo, vy jedny stavy, nestavte se, ale lehněte si! hají a klid

Postavy postavy, jaké jen mě to běháte myslí, těch zážitků a požitků, cha! Vy po stavy....

Ta jednodušší cesta ale vlastně celý ten systém cílů boří. Bezcílná ranní procházka, že jo pane Osho. Překračuje a rozpouští se pojetí nějakého něko, kdo by měl dosáhnout, uchopit, požit a užít. Ten někdo mizí jako škaredý nápad. Švestkové květy tak brzy na konci zimy....

Jenomže slabosti lidské, ranní vůně naděje, které jsou tak ušlechtilé a výhodné pro celé stvoření, pro všechny stvoření, win-win solution... A tak si třeba plánuju permakulturní zahradu, pozemek dostatečně velký a na dostatečně pěkném místě, který si jako úspěšný malíř koupím za dejme tomu dvacetosm velkých pláten o duchovní cestě a pošetilostech světa, tam si postavím malý domek z přírodních materiálů, z nepálené hlíny a presované slámy, ale konstrukce bude trámová, modřínové dřevo z nedalekého lesíka za potůčkem, jo nosná konstrukce trámová, samozřejmě kořenová čistička, napojení na IS už z dnešními poznatky starých technologií není potřeba, atelier tam bude dost velký a světlý, hlavně pak kolem se rozkládající nádherná trvale udržitelná a bezúdržbová zahrada, která zajistí samostatnost, někteří odborníci říkají, že stačí hektar, já budu mít hektar a půl ještě kousek totiž na symposia a přírodní rituály, oslavy a meditace, nebo radši dva, tři hektary, nakonec to koupím celý a nebudou jezdit auta a lidi se nebudou hádat, ale jen se svobodně potulovat projevem, který pomalu plyne k tepelné smrti, nebo snad ne?

Zatím postávám na rozcestí a maluju metafory o meditaci. Pošetilý snílek o tom, jaké to bude, ona se nakonec všechna přání splní, to se (ne)bojme, všechny stavy si ty představy přitáhnou, nebo chcete-li magická vůle otiskne svou malou představu Světové mysli, a nakonec se Stázina dostane

Kubovi za ženu. Cha. Místo abych si už dávno hověl v pomyslné salaši ducha na konci světa, tak stojím na rozcestí a namalovanými obrazy-ukazateli kážu Tudy z nudy ->

A pak jsou tu ještě, cheche, ty skvělé jednotlivosti, jak svého prosazení dosáhnout. Aby jednoho dne na stateček jezdili sběratelé ze zahraničí, Rakušané, Švédové, Maharádžové a občas nějaký kurátor velké soukromé galerie z Berlína, Tokia a New Yorku a seděli tam na zahradě v saku a usmívali se, protože oheň hoří a oni koupí tu novou bezvadnou sérii mých obrazů. Jednotlivosti, například, nový design webových stránek, ve všech jazykových verzích, které zapůsobí a předvedou tu sílu, co si dovoluje meškat zrovna ve mně, v takovém světle, že nebude možné se nezmínit alespoň bohatému kamarádovi. Je to sranda, ale někdy jsou ty záchvaty obluzení vidinou možnosti nechodit do nějaké cizí práce až takové, že mi bránily usnout pozdě do noci. Kdo nepoznal ambice je šťastnou bytostí. Pokud nemá zrovna depresi.

Podivný paradox.

Anebo těžko zvládám, když někdo nerozumí mým obrazům. Nikdy nemeditoval a přijde mu to nuda, neví, o čem to pořád melu. A víc barev a nějaký akty, akty, ne? Pak se chci optimálně prezentovat a všechno to správně objasnit. Čím jsou moje originální metafory mající za cíl divákovo uvedení na stezku, ne-li přímo zapříčinit Záblesk, zajímavější než realisticky vyvedená krajinka nebo barevný akt. Hele a fakt si myslíš, že jsou? snad

Brzy na to se stydím za tu snahu se ukázat a vysvětlit. Není to přece vůbec duchovní. Na této úrovni ztotožnění s myslí a tělem je všechno zatraceně proměnlivé, takže i pohled na správnou formu prezentace podléhá okamžitým náladám, různé míře odpoutanosti či naopak připoutanosti k touze být přijat jako malíř anebo jako duchovědec, což mezi sebou variuje jako atmosférický tlak.

Jenomže ve skutečnosti všechno září světlem Já a není možné aby tomu tak nebylo. Osvícený nevidí nic jako své malé já, není tedy možné, aby pracoval ve svůj prospěch, aby sám sebe prezentoval a protěžoval, jak může mít ambici? Ve prospěch čeho? Je pohlčený láskou Já a ta mu dává víc, než může pojmout to konkrétní tělo a mysl. Je utopený v žití blaženosti, respektive Bůh, Já se v něm samo prožívá a nic než to co je už nezbyvá. Malovat nebo nemalovat? Cokoli je možné.

A komu by pak mělo záležet na tom, že se takovýto přístup neslučuje s principy výtvarné kariéry? Na moudrého kurátora není kdo by čekal, z tohoto hlediska je Malířův ateliér prázdný, bez výrobce.

Zítřka mám noční a přes den napnu nové plátno. Už vím, co na něj budu malovat. Co mi chybí?

Nemusím posranej popojíždět autobusem před nečasem a nemít kde hlavu složit. Mládí a zdraví je mi přáno. Práci mám bezvadnou, včera mi přidali. A stejně mám pocit, že přátelství je víc, a láska. Babička s Alzheimerem mi usíná v ústavu a nemá poněti... Atd. Takže.

Mějte se pěkně!

Jan Karpíšek

u skoro splaceného počítače v pronajatém bytě v Brně na Lesné, 18.8.2006

ps -

"Trvale v Brahman, trvale v Brahman, to je sice pěkný, ale to už jako nemalujete? To je škoda, ne?"

"Ale jo, občas si něco nakreslím. Jen je mi to od jistého dne úplně fuk."

"Jsem si všiml, že už ani na internetu nejste. To www.jankarpisek.cz nefunguje."

"Jo to myslím už expirovalo a já to zapomněl prodloužit. Chcete ještě druhéj nálev?"